

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Claudii Fleurii Abbatis Historia Ecclesiastica

Ab anno Christi 1572 usque ad annum 1581

Fleury, Claude

August. Vind. [u.a.], 1772

VD18 90118642

§. 65. Unionis pacta a fœdertais subscripta

[urn:nbn:de:hbz:466:1-67232](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-67232)

placaret, eidem Peronnæ loco oppidum
Sancti Joannis Engeriaci, & Cognacum attribuit.

Sæcul. XVI.
A.C. 1576.

§. LXV.

Unionis pacta a fœderatis subscripta.

Ceterum fœderis pacta, quæ fœderatis erant subscribenda, duodecim complectebantur articulos, quos tamen, cum quandoque nimis aperte Regis conniventiam redarguere videntur, Humerius ad formam magis moderatam redigebat, quam huc adducere lubet, prout eam Historici referunt.

Maimb. p. 529.
Daniel hist. de France t. 6. de l'edit. 1723. p. 571.

„In nomine Sanctissimæ Trinitatis
„post participationem pretiosi Corporis
„Christi Domini promissimus, & juravimus per Sancta Evangelia, vitam,
„honorem, & bona nostra, quod ea,
„quæ hic conventa, & a nobis subscripta sunt, sequi, ac fide nunquam violanda servare velimus, constituta pænna, vi cujus tanquam perjuri, infames, ac perpetuo tanquam viri omninobilitatis, & honoris prærogativa indigni haberi, ac declarari volumus.

„I. Cum singulis probe perspecta sint nefanda molimina, & conjurationes contra Dei honorem, sanctam Ecclesiam Catholicam, & contra statum, atque hujus Francici Regni Monarchiam,

Y 5

„nar-

Sæcul. XVI.
A.C. 1576.

„narchiam tam ab ejus subditis, quam
 „exteris conflatae, notumque sit omni-
 „bus, quod diuturnis, ac continuis bel-
 „lis, civilibusque diffidiis Regum no-
 „strorum potentia adeo debilitata, ipsi-
 „que ad tam fatalem redacti sint neces-
 „sitate, ut ex propriis viribus sumptus
 „ad conservandam nostram Religionem
 „necessarios ferre haud amplius possint,
 „proin nec nosmetipsos suo praesidio,
 „aut nostras personas, familias, & bo-
 „na, quorum hucusque tantam jactu-
 „ram, & damnum passi sumus, in se-
 „curitate conservare valeant: eapro-
 „pter summopere necessarium juxta, ac
 „opportunum censuimus, ut praepriis
 „honorem, quem conservandae nostrae
 „Religioni debemus, eidem reddamus,
 „nosque illius tuendae longe ferventius
 „studium exeramus, ac reipsa illi a ve-
 „ra Religione devii pro novarum, fal-
 „sarumque opinionum suarum incre-
 „mento exhibent.”

„Hanc ob rem unaomnes juramus,
 „ac spondemus, quod cunctas vires no-
 „stras impendere velimus, ut exerci-
 „tium praefatae nostrae Religionis Ca-
 „tholicae, Apostolicae, & Romanae, in
 „quanos, nostrique Majores enutriti
 „sumus, nosque vivere, ac mori cupi-
 „mus, salvum, factumque maneat, ac
 „redintegretur.”

„Præ-

Sæcul. XVI.
A.C. 1576.

„Præterea omnem obedientiam, honorem, ac pcedemissum obsequium promittimus, & juramus Henrico Regi nunc feliciter regnanti, quem Deus nobis supremum Regem, ac Principem nostrum ex Regni legibus ad sceptrum vocatum constituit.

„Igitur juxta submissionem, quam omni jure præfato Regi nostro Henrico deferre obstringimur, insuper pollicemur, quod omnes vias, ac media impendere velimus pro conservanda ejus auctoritate, necnon pro exequendis ejus mandatis, quæ nobis vel ab ipso, vel ejus Vicariis generalibus, aliisque ea potestate munitis tam pro Religionis Catholicæ, Apostolicæ, & Romanæ exercitio in Galliis conservando, quam pro subditis rebellibus ad ejus obsequium, & officium redigendis imponentur, quin alium quemcunque præter ipsum Henricum, vel eos, qui ejus jussu nobis præcipiunt, tanquam Principem nostrum agnoscere velimus, eo potiori jure, quia præfato nostro Regi, ac Principi juxta innatam bonitatem, & prudentiam placuit omnes suos, sique Regni subditos tam amplis beneficiis cumulare, eosque ad generalia omnium Regni Ordinum, & statuum comitia advocare, ut suorum subditorum querelas excipere, piamque, ac salu-

Sæcul. XVI
A.C. 1576.

„salutarem incipere queat reformatio-
 „nem abusuum, & corruptelarum, quæ
 „jamjam a longo tempore in hoc regno
 „invaluere: speramus itaque, fore, ut
 „in tam copioso conventu salutaria pro-
 „fus consilia adjuvante Deo concipia-
 „mus: eapropter promittimus, ac ju-
 „ramus, quod bona, vitamque no-
 „stram profundere velimus, ut integre
 „effectui dentur ea omnia, quæ in his-
 „ce comitiis decernenda sunt, præci-
 „pue, ac speciatim ea, a quibus Reli-
 „gionis Catholicæ, Apostolico-Roma-
 „næ salus, & conservatio, necnon re-
 „giæ auctoritatis, ac Majestatis incre-
 „mentum, nostræque patriæ bonum, ac
 „tranquillitas dependent, ita tamen, ut
 „cuncta salvis avitis nostris privilegiis,
 „& libertatibus fiant: in illis enim sem-
 „per integra fide conservari petimus.

„Propterea nunc etiam, ut supra,
 „una omnes subscripti promittimus, quod
 „semper parati, ac valide armati, nec-
 „non juxta status nostri conditionem sti-
 „pati esse velimus, ut quamprimum re-
 „quisiti fuerimus, exequi valeamus illa
 „omnia, quæ vel Rex supremus Prin-
 „ceps noster, vel ejus Vicarii, vel alii
 „illius auctoritate, & potestate muniti
 „injunxerint, ut nostram Provinciam
 „sartam servemus, atque etiam alior-
 „sum, si opus foret, contendamus pro
 „con-

„conservanda præfata Religione nostra, Sæcul. XVI.
„& regię Majestatis suę obsequio, quin A.C. 1576.
„in Nobilium arbitrio, aut potestate
„relictum sit aliorum studiis sese ad-
„dicere, vel sub aliorum vexillis sti-
„pendia mereri, quam sub Ducis sui,
„vel Prætoris, in cujus Præfectura e-
„runt, signis militare, nisi ad id
„veniam, & licentiam daret Rex, vel
„ejus Vicarius, aut præfatę societatis
„nostrę Dux nomine Humerius, cui
„nos omnem honorem, atque obedien-
„tiam præstare pollicemur, ad ejus ta-
„men Senatam sex ex præcipuis Pro-
„vinciæ Proceribus, aliique viri de-
„bitis dotibus, ac integra fide conspi-
„cui vocantur, ut juxta eorum confi-
„lia præfatorum articulorum execu-
„tioni, sumptibus, alimento, atque
„hanc in rem necessariis sumptibus jux-
„ta patrię facultates prospici valeat,
„quam in rem quatuor militum vexilla,
„equites valide armatos, equisque pro-
„be instructos, necnon undecim pedi-
„tum signa nequidem numeratis cata-
„phractorum legionibus pro præfatę
„Provinciæ conservatiooe offerimus,
„quę etiam copię, ad alias expedi-
„tionos impendi poterunt, si earum
„servitia aliorum necessaria forent,
„denique cuilibet centurię tam e-
„questri, quam pedestri tres no-
„bilis

Sæcul. XVI. „nobiles illius patriæ Viri animo, atque
A.C. 1576. „experientia clari præerunt, qui ta-
 „men a regio Vicario, vel ab eo, cui
 „unum ex his feligendi, ac designandi
 „potestatem Rex concesserit, nomina-
 „buntur. „

„Porro cum ejusmodi delectus abs-
 „que magnis expensis, ac sumptibus
 „fieri nequeant, æquitas vero maxima
 „postulat, ut in ejusmodi necessitate
 „quivis omnes, quas poterit, vires im-
 „pendat, hinc necessariæ, ac congruæ
 „pecuniarum summæ ab hujus patriæ
 „subditis colligentur, eisque imperen-
 „tur, consentiente tamen Regio Vica-
 „rio, vel alio, cui hæc potestas a Rege
 „commissa est: præterea Regi supplice-
 „tur, ut is hoc auctoritate sua confir-
 „mare, legitimumque reddere velit,
 „cum pro tam utili, ac necessaria caus-
 „sa, qualis reipsa est ipsium Dei, ac
 „regiæ Majestatis obsequium, ejusmodi
 „exactio fiat, interim in hac pecunia-
 „rum exactione nequaquam Nobiles
 „comprehendantur, eoquod hi vel mi-
 „litum, equorum, aut armorum sup-
 „petiis, prout unicuique per foederis
 „Ducem, vel alium ab ipso Deputatum
 „fuerit injunctum, personale obsequium
 „præstare cogantur: ut autem horum
 „sumptuum executio magis expedita
 „reddatur, in qualibet Præfectura, vel
 „præ-

Sæcul. XVI.
A.C. 1576

„præfatæ regionis prædio unus, aut
 „duo Nobiles, vel alii dexteritate, &
 „probata fide conspicui deputentur, qui
 „de mediis consulant, ac speciatim
 „quid necessario requiratur, statim mo-
 „neant, ut postea referri, necnon signifi-
 „cari valeat iis, quibus hæc cura, vel
 „a Governatore, vel præfatæ regionis
 „Vicario nomine Regis, aut alterius
 „ab eo potestatem habentis demandata
 „est. „

„Si vero ex præfatis Provinciæ
 „Catholicis quisquam, postquam huic
 „societati accedere requisitus fuerit,
 „cunctari, ac tergiversari præsumeret,
 „cum hoc fœdus nonnisi ad Dei hono-
 „rem, Regis obsequium, ac patriæ bo-
 „num, & tranquillitatem sit erectum,
 „ejusmodi Catholici in quavis Regione
 „tanquam Dei hostes, Religionis suæ
 „desertores, Regi suo rebelles, ac pa-
 „triæ proditores habebuntur, atque
 „communi omnium consensu, & om-
 „nium proborum opera a cunctis de-
 „serti, omnibusque injuriis, & oppres-
 „sionibus, quæ ipsis inferri poterunt,
 „expositi remanebunt, quin unquam
 „ad fœdus, amicitiam, & fœderatorum
 „societatem admitti valeant, cum in-
 „terim omnes fœderati, atque associati
 „mutuam inter se amicitiam, & con-
 „cordiam pro conservanda Religione,
 „patria

Sæcul. XVI. „patria, suis personis, bonis, ac fa-
 A.C. 1576. „miliis spondeant. „

„Insuper promittimus, quod mu-
 „tuo nosmetipsos sub regis Majesta-
 „tis sue obedientia, & auctoritate in
 „omni securitate, ac quiete fovere ve-
 „limus, nosque præmunire, ac defen-
 „dere adversus quasvis alterius vexa-
 „tiones: siquod vero dissidium, vel
 „querela inter nos oriatur, ejusmodi
 „caussa a generali Regis Vicario, vel
 „ab eo, quem Rex nominaverit, de-
 „cidatur, hic vero juxta suum arbitrium
 „ex regis Majestatis auctoritate id om-
 „ne executioni dari curabit, quidquid
 „bonum, & æquum ad utriusque par-
 „tis reconciliationem ipsi videbitur: si
 „vero ad exequenda nostra consilia pro
 „Regis obsequio, & patriæ bono, ac
 „quiete necessarium erit cum vicinis
 „Provinciis commercium fovere, pro-
 „mittimus, quod illis omnem opem præ-
 „stare, easque pro viribus nostris ad-
 „juvare velimus, quamprimum id a
 „præfato Regis Vicario, vel alio ejus-
 „dem facultate munito nobis deman-
 „datum fuerit. „

„Spondemus etiam, quod omnes
 „nostras vires, ac facultates impende-
 „re velimus, ut status Ecclesiasticus
 „ab omni vexatione, atque injuria in-
 „munis fervetur, ac protegatur: si ve-
 „ro

Sæcul. XVI.
A. C. 1576.

„ro vel via facti, vel alio modo quispiam
 „Clericis vel in eorum bonis, aut per-
 „sonis damnum inferre præsumeret,
 „pollicemur, quod ei nos opponere,
 „illosque veluti nobiscum ad divini ho-
 „noris defensionem, ac Religionis no-
 „stræ conservationem unitos, ac fœde-
 „ratos defendere studeamus: cum ergo
 „vicissim nequaquam nostra consilia eo
 „abeant, ut quovis pacto vexare inten-
 „damus illos, qui novæ sectæ adhæ-
 „rent, ac se ita gerere cupiunt, ut ni-
 „hil divino honori, Regis obsequio,
 „ac subditorum bono, & quieti adver-
 „sum moliantur, hinc illos quoque tue-
 „ri spondemus, ita, ut nullo modo eo-
 „rum conscientis vis inferatur, aut
 „iidem in suis personis, bonis, honori-
 „bus, & familiis molestentur, dum-
 „modo nulla ratione iis, quæ juxta
 „generalium Ordinum decreta a Rege
 „sancita fuerint, sese opponant, aut
 „nulli rei præfatam Religionem Catho-
 „licam concernenti adversentur.”

„Adhæc cum hæc causâ promi-
 „sue omnibus cujuscunque conditio-
 „nis hominibus, qui Religionem Ca-
 „tholicam profitentur, communis sit,
 „hinc nos subscripti ad præsentem hanc
 „unionem admittimus, & recipimus
 „omnes quavis dignitate conspicuos,
 „vel judiciario munere, aut judicandi
 „Z „pote-

Hist. Eccles. Tom. XLIX.

Sæcul. XVI. „potestate præditos, atque universali-
 A.C. 1576. „ter omnes ceteros plebæi Ordinis Vi-
 „ros, si, ut supra memoravimus, Ca-
 „tholicæ Religioni addiçti sunt: præ-
 „terea promittimus, quod illos ab om-
 „ni violentia, ac vexatione eorum
 „personis, ac bonis inferenda juxta
 „cujuslibet statum, & conditionem
 „tueri, præservare, atque protegere
 „conemur: insuper pollicemur, ac ju-
 „ramus, quod præfatos articulos ac-
 „ceptare, & singulos observare, nul-
 „lumque eorum transgredi velimus,
 „postposita etiam cujuscunque amicitie,
 „affinitatis, vel propinquitatis ratione,
 „quamvis ita conjuncti cuicquam essemus
 „cujuscunque conditionis vel religionis
 „foret, si talis Regis mandata, atque edi-
 „cta, violare, necnon hujus Regni quie-
 „tem, ac tranquillitatem turbare atten-
 „taret: pariter spondemus, quod præsen-
 „tis fœderis articulos secretos tenere, ac
 „nemini, quiscunque demum foret,
 „revelare velimus, exceptis iis, qui
 „huic societati nomen dabunt. Id de-
 „nique jurabimus, atque affirmabimus
 „oblitringentes conscientiam, & hono-
 „rem nostrum, sub pœnis supra memo-
 „ratis: porro cuncta gessimus sub Regis
 „auctoritate, nuntiamque mittimus
 „quibuscunque aliis fœderibus hucus-
 „que quovis pacto initis. „

Huic

Huic formulæ ducenti ferme No- Sæcul. XVI.
 biles subscriplerant, atque inter illos A.C. 1576.
 prior Jacobus Humerius, & postea ur-
 bium Magistratus, & Peronnenfes Mi-
 nistri: juramentum autem in Urbis
 Prætorio die decima tertia Februarii
 anno sequenti præstitum est, singulis
 in sacra Evangelia jurantibus, quod sin-
 gulos hosce articulos mox relatos ex-
 acte observare velint.

§. LXVI.

Fœdus recens auctum.

Hæc fuit origo celebris illius fœderis, Thuan. l. 63.
 quod ob Henrici III. fœcordiam Mexer. ab-
 plurimum potentia invalescebat, atque regé chron.
 summi Pontificis, & Hispaniæ Regis t. 5. pag. 326.
 studio propagatum nova indies incre-
 menta cæperat: Hispaniarum enim Rex,
 cum Franciæ Calvinistas cum Belgii
 rebellibus armorum societate conjun-
 ctos nosset, verebatur, ne Alenfonii
 Dux nova potentia auctus hæc Pro-
 vincias sibi subigeret, aut forte Navar-
 ræ Rex, aliunde intrepidi animi juve-
 nis, regnum suum, quod Hispani usur-
 paverant, recuperare moliretur, hinc Phi-
 lippus II. hoc fœdus fovere studebat;
 summus vero Pontifex illud promovebat,
 eo quod Calvinistarum potentiam eo us-
 que excrefcere reformidaret, ut etiam
 Regem ad nationale conciliabulum adi-
 gerent: